

Vlechtbulletin

Maart 2022

Nr. 70

De maker van de koninklijke tochtstoel

Colofon

Doelstelling: De vereniging behartigt de belangen van vlechters die met diverse materialen werken. Uitgangspunt is het behouden en bevorderen van ambachtelijk en vernieuwend vlechten in de breedste zin van het woord.

Ingeschreven bij de Kamer van Koophandel Friesland onder nr. 01106099

Bestuur van de Vereniging Van Vlechters:

Voorzitter:	Vincent Struik,	06-51192767	<u>vpjstruik@gmail.com</u>
Secretariaat:	Ellen Meuleman,	06-11081156	<u>alchemilla@live.nl</u>
Penningmeester:	José Schilder,	072-5038123	<u>demythe@mandenmakerij.nl</u>

Overige bestuursleden: Laura Minderhoud, Ingrid Reinhoud, Judith Schuiter en Ineke van der Sommen

Het lidmaatschap van de Vereniging van Vlechters staat open voor iedereen met belangstelling voor vlechten. De contributie wordt jaarlijks vóór 1 februari voldaan en bedraagt € 25,-. Nieuwe leden betalen naar rato van het resterende jaar. Bij voorkeur via een automatische overschrijving op bankrekening:

IBAN: NL 81 RABO 038 38 37 200 t.n.v. Vereniging van Vlechters
Leden buitenland: IBAN nummer: NL 81 RABO 038 38 37 200 BIC code: RABONL2U

Opzegging en wijzigingen van het lidmaatschap doorgeven bij:

de ledenadministratie: Gerrie Mateussen, tel: 040-2450519
of email: j.mateussen1@chello.nl

Opzegging gaat in per 1-1 van het eerstvolgende jaar.

Als kleine vereniging met weinig middelen stellen wij donaties zeer op prijs.

Logo van de vereniging kan door leden opgevraagd worden bij het secretariaat.

Bulletinredactie: Mieke Langenhuizen, 06-21828312 mieke@wilgennest.nl
Ellen Meuleman, 06-11081156 alchemilla@live.nl

Vormgeving omslag: Mathijs Langenhuizen www.mathijslangenhuizen.nl

Advertenties worden overzichtelijk bij elkaar geplaatst. Kosten: 1/4 pagina € 15,-, 1/2 pagina €30,- en 1 pagina € 60,- Bij plaatsing in vier opeenvolgende nummers 10% korting.

Het Vlechtbulletin ISSN: 1574-5740 - achttiende jaargang: 2022

Uitgave Vereniging van Vlechters. Verschijnt 4 maal per jaar

Oplage 270 - losse nummers € 3,50 exclusief verzendkosten

Extra exemplaren voor cursusleiders € 3,00 exclusief verzendkosten

Het volgende nummer verschijnt in juni 2022.

Kopij inleveren voor 10-05-2022

Website: www.vlechters.nl

Inhoudsopgave

Van de redactie	Mieke Langenhuizen	Pag. 4
Van het bestuur	Vincent Struik	Pag. 4
Uitnodiging voor de ledendag	Ellen Meuleman	Pag. 5
Uitnodiging voor de jaarvergadering	Ellen Meuleman	Pag. 7
Op bezoek bij de vader van alle ambachten	Vincent Struik	Pag. 8
Bushel	Corry Hansen	Pag.11
Wilgentenen en voedselbos	Hans Meuleman	Pag.14
De Tochtstoel van koningin Wilhelmina	Koos Rauws	Pag.15
Themadag Eynderhoof	Astrid Kinebanian	Pag.17
Uiltje vlechten van wilgenteen	Jos van Aarle	Pag.19
Vlechtwerk uit de Romeinse tijd	Hans Meuleman	Pag.21
Oud tuinhok tot leven wekken 2022	Koos Rauws	Pag 24
Jaarverslag 2021	Ellen Meuleman	Pag 25
Workshops en Cursussen		Pag.25
Activiteitenkalender	Redactie	Pag.26
Cursusleiders		Pag.27

Van de redactie

Mieke Langenhuizen

Verandering

Verandering is iets wat altijd weer gebeurd en zo zet verandering nu ook mijn leven weer op zijn kop. Heel veel jaren heb ik met plezier aan het Vlechtbulletin gewerkt en had ik genoeg tijd om er aan te werken. Ellen kwam mij ondersteunen zodat als het nodig was zij voor mij in kon vallen. Ondertussen ben ik tijdens Corona met wat andere dingen bezig geweest die steeds meer tijd gaan vragen. Nee, nee, ik stop niet met vlechten en lesgeven, dit gaat juist veel meer worden! Daar horen jullie nog meer

over als het zo ver is. Dat houdt wel in dat ik veel minder tijd ga hebben om het Vlechtbulletin te onderhouden. Bij deze ga ik dus het Vlechtbulletin aan Ellen overdragen die daar nu samen met haar man Hans verder mee gaat. Ik ga in ieder geval proberen tussendoor tijd te vinden om wat leuke verhalen voor het Bulletin te blijven schrijven en als ik dan eens geen tijd heb is dat niet zo erg.

Voortaan mogen jullie je foto's en verhalen vanaf nu naar Ellen sturen, haar gegevens staan in de Colofoon.

Van het bestuur

Vincent Stuijk

Met de lente in aantocht maken we ons op voor een nieuw vlechtseizoen. We merken dat het Coronavirus wat minder vat op ons en onze maatschappij begint te krijgen en dat we langzaam maar zeker onze vrijheden weer terug krijgen. Deze ontwikkelingen geven het bestuur goede hoop dat de geplande ledendag op 21 mei van dit jaar door zal kunnen gaan. Tijdens de ledenvergadering nemen we afscheid van maar liefst vier bestuursleden en maken we kennis met vier nieuwe kandidaten. Daarnaast trekt het huidige bestuur op dit moment een sprint om tijdens de ledendag de nieuwe website te kunnen laten zien. Verderop in dit bulletin vinden jullie de uitnodiging voor de ledenvergadering en meer informatie over deze dag. Wellicht is het jullie ook niet ontgaan dat onze vereniging en ons ambacht

de laatste maanden een paar keer positief in het nieuws is geweest. Zo verscheen er in het maandblad Landleven een boeiend artikel over Anja van der Veer van mandenmakerij Mudz uit het Drentse Dalen. In het artikel vertelt Anja onder andere over de verschillende wilgensoorten die ze op haar griend heeft geplant en welke werkzaamheden ze verricht om gezonde wilgentenen te kweken. Daarnaast zagen we begin februari Jac de Cock voorbij komen in het KRO/NCRV televisieprogramma "Binnenste Buiten". Samen met vluchtelingen uit het AZC in Overloon vlocht Jac 8 verhoogde plantbedden van Frans Geel voor een biologische moestuin in Malden. Positieve vlechte aandacht, daar zijn we hartstikke blij mee

Uitnodiging voor de ledendag en jaarlijkse ledenvergadering op 21 mei 2022

Ellen Meuleman

Nu alle Corona maatregelen in rap tempo worden afgeschaald durven we het weer aan om een fysiek evenement te organiseren. Het leek ons goed om de ledendag wat later te plannen dan gebruikelijk. Enerzijds is de kans op beperkende maatregelen kleiner als de zomer al wat meer in het land is, anderzijds is de kans op mooi weer ook meteen een stuk groter.

En mooi weer kunnen we goed gebruiken op de locatie die we uitgekozen hebben; de ledendag wordt gehouden op het Scoutinglandgoed Zeewolde, wat midden in de natuur ligt en ook nog aan het water; een fijne plek om buiten te verblijven. Het landgoed ligt vlak bij Zeewolde aan het Nuldernauw en dichtbij de brug naar Nijkerk.

Het adres is Nulderpad 5, 3896 LV Zeewolde. Het landgoed is niet toegankelijk voor honden.

Het landgoed biedt verblijfs-accommodatie aan voor verenigingen, scholen en natuurlijk scouts. Hun daartoe geheel ecologisch ontworpen Avonturenhuis is net klaar en wij zij één van de eerste groepen die er gebruik van gaan maken. In deze bijzondere ruimte gaan we in de ochtend onze jaarlijkse ledenvergadering houden. Voor de middag hebben we workshops/demonstraties op het programma staan waarvan er door iedereen op de dag zelf eentje uitgekozen kan worden. Er is binnen ruimte voor, maar bij mooi weer gaan we dat zoveel mogelijk buiten doen.

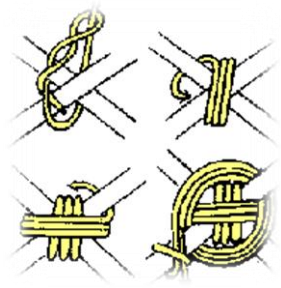
Programma ledendag

Weave along

Omdat we allemaal graag naar elkaars werk kijken, erover praten en ons laten inspireren, willen we jullie ook deze keer weer vragen om je uit te leven in een weave along.

We zijn dit voorjaar te gast bij scouting en één van de eerste dingen waar je aan denkt bij scouting is natuurlijk houten constructies maken met behulp van geknoopte touwen, door scouts sjoeren of pionieren genoemd. Knoopwerk, het verbinden van houten palen (staken) met elkaar door weven en knopen....., daar kunnen wij vlechters ook vast wel iets mee. Daarom wordt de nieuwe weave along uitdaging:..... **in de knoop**.

10.00-10.30 uur. Aankomst met koffie/thee en iets lekkers.

Parkeren kan bij de ingang van het landgoed-terrein en van daar is het ongeveer een kilometer lopen naar het Avonturenhuis. Voor minder validen zijn er enkele parkeerplaatsen bij het huis zelf beschikbaar. Ook wanneer u veel spullen bij u hebt, mag u die bij de deur brengen en daarna de auto terugrijden naar de parkeerplaats. Door het bestuur worden één of twee pendelauto's geregeld voor wie de afstand lopen te ver is.

10.30-12.00 uur. Jaarlijkse ledenvergadering.
Zie voor de agenda elders in het bulletin.

12.00-12.30 uur. Weave along bekijken/bespreken.

12.30-13.30 uur. Buffetlunch
Bij het buffet kan iedereen zijn/haar eigen lunch samenstellen.

13.30-14.00 uur. Film van Jan van Schaik bekijken.

14.00-16.00 uur. workshops en/of demonstraties.
Voorlopig staan de volgende workshops op het programma:
José - oren en handvaten maken.
Mieke - wilgenbast schillen en daar een mandje van maken.

Laura - knopen.
Ingrid - oorbellen maken van stro.
Ineke en Lobke (Zuiderzeemuseum) - touw slaan.

16.00 uur. Afsluiting met hapje en drankje.

De eigen bijdrage voor deze ledendag bedraagt €15,00 per persoon voor leden en €20,00 voor niet-leden. U kunt zich aanmelden door het bedrag met opgave van uw lidmaatschapsnummer en aantal deelnemers uiterlijk voor 7 mei over te maken op onze bankrekening: NI81RABO0383837200 t.n.v. Vereniging van Vlechters. Voor onze leden in het buitenland: BIC code RABONL2U
We hopen veel leden te ontmoeten.

Uitnodiging voor de jaarvergadering

Ellen Meuleman

Het bestuur nodigt alle leden van de Vereniging van Vlechters uit tot het bijwonen van de Algemene Ledenvergadering op zaterdag 21 mei 2022. Deze wordt gehouden tijdens de Ledendag in het Avonturenhuis op Scoutinglandgoed Zeewolde

Agenda

1. Opening door voorzitter Vincent Struik.
2. Mededelingen en binnengekomen stukken.
3. Notulen vorige vergadering.
4. Website.
5. Financieel verslag en begroting 2021 door penningmeester José Schilder.
6. Verslag van de Kascontrole commissie Jozef Wiegers en Wim Vogelpoel.
7. Benoeming nieuwe kascontrole commissie.

Aftredend : Jozef Wiegers

Zittend: Wim Vogelpoel

Reserve : Liesbeth Goedhart

Voor het reserve-lid dient een nieuwe kandidaat gevonden te worden.

8. Contributieverhoging 2023 door José Schilder en Vincent Struik.

9. Bestuursleden.

Volgens rooster treden dit jaar vier bestuursleden af. Ingrid Reinhoud en Ellen Meuleman waren vorig jaar al aftredend, maar hebben er een extra jaar aangekoppeld vanwege de omstandigheden. Ineke van der Sommen en Judith Schuiter treden dit jaar af volgens rooster. Ellen blijft echter vanuit de redactie van het bulletin wel betrokken bij het bestuur en deels aanwezig bij vergaderingen.

10. Voordracht van de kandidaats-bestuursleden door het bestuur.

11. Verkiezing en benoeming van de nieuwe bestuursleden.

12. Rondvraag.

13. Sluiting

ledenvergadering
en uitleg

middagprogramma.

Op bezoek bij de vader van alle ambachten

Vincent Struik

Afgelopen november reed ik op een bewolkte middag naar Dordrecht voor een bezoek aan smid Harm Struik. We hebben dezelfde achternaam, maar zijn geen familie; Harm is van de Drentse tak en mijn tak stamt uit het Land van Heusden en Altena.

Ik had met Harm afgesproken omdat hij een van de weinige smeden is die nog gereedschap maakt voor griendwerkers en mandenvlechters. Ik had via de mail gevraagd of hij een schilijzer voor

en het bewerken van edelmetalen. Toen hij voor het eerst in een smederij kwam werd hij gegrepen door een heel nieuwe vorm van metaalbewerking dan hij in Schoonhoven had geleerd en besloot om smid te worden. Dankzij de lessen van vele smeden uit de hele wereld is Harm bekend met vele technieken en kan je bij hem terecht voor gereedschap op maat.

Daarnaast smeedt hij ook wielbanden voor houten wagenwielen, doet restauratiewerkzaamheden, geeft workshops, maakt

hekwerken en af en toe ook nog steeds sieraden van goud en zilver. Zijn affiniteit met de griendwerkers van de Biesbosch ontstond door zijn werk in museum "De Koperen Knop" in Hardinxveld-Giessendam. Hier kwam hij in aanraking met rijshaken, teenmessen en bandhaken en zette hij zich in voor het behoud van de kennis hoe dit gereedschap precies werd gemaakt.

me wilde maken en kreeg vervolgens de uitnodiging om te komen kijken in zijn smederij hoe hij er eentje voor me ging smeden!

Op de Vakschool Schoonhoven leerde Harm het vak van zilver- en goudsmid

In zijn smederij ontmoette ik hobbyvlechtster Margriet Erich, die net een paar klopijzers had aangeschaft. Ze bleef ook kijken hoe Harm aan de slag ging om een schilijzer te maken. Het vuur werd opgestookt en twee metalen stangen werden verhit tot ze roodgloeiend waren. Met behulp van een mal boog Harm de ronde vorm van het schilijzer in de twee stangen en ondertussen legde hij enthousiast het verschil uit tussen ijzer, staal en metaal. Er zijn verschillende metaalsoorten zoals koper, tin en ijzer, maar ook goud en zilver zijn (edel)metalen. We spreken over staal wanneer er koolstof aan het ijzer is toegevoegd. Het gehalte koolstof bepaald uiteindelijk de hardheid van het staal. Nu de rondingen in het metaal waren aangebracht moest de onderkant van beide stangen vierkant worden

gemaakt met behulp van een pneumatische smeedhamer. Hiervoor werden de onderkanten van de stangen in het vuur gelegd zodat Harm ze roodgloeiend kon bewerken met de smeedhamer. Nu waren de stangen voorbereid om aan elkaar te worden gesmeed via een proces dat vuurlassen heet. Waar het om draait bij vuurlassen is eigenlijk heel simpel: je verwarmt de te verbinden delen zo, dat zich een glasl laagje op het metaal kan vormen. Dit glasl laagje heeft een reinigende werking op het smeedwerk en maakt de raakvlakken van de vuurlas schoon precies op het moment dat beide stukken aan elkaar worden geslagen. Om dit glasl laagje te maken strooide Harm een beetje kwartsand met ijzeroxide op het metaal dat in het

vuur was opgewarmd tot zo'n 1400 graden Celsius. Dankzij jarenlange ervaring kan hij bepalen wanneer het zand op het metaal moet worden gestrooid. Dat moment luistert vrij nauw, want als het metaal te warm wordt dan verbrandt het glaslaagje.

Ondertussen vertelde Harm dat de smid ook wel de vader van alle ambachten genoemd wordt. Dat komt omdat bijna alle ambachten wel een stuk gereedschap nodig hebben dat door de smid werd gemaakt. Dus: zonder smid geen ambacht, onthoud dat goed! Nadat beide stangen aan elkaar gevuurlast waren controleerde Harm of de stangen goed recht liepen.

Daarna ging hij aan de slag met het kleine beugelkje dat de stangen bij

elkaar houdt en smeedde hij een mooie gebogen ingang aan het schilijzer, zie ook de foto's. Nu moest het nog afkoelen en kon het schilijzer met mij mee naar huis. Een prachtige ervaring om bij zo'n vakman mee te mogen kijken bij de geboorte van een stuk gereedschap.

Met een zelf gevlochten mandje heb ik Harm hartelijk bedankt voor een geweldige, leerzame middag; het was bijzonder om mee te mogen kijken met zijn passie van het smeden. Bekijk vooral ook eens zijn website met allerhande vlechtgereedschap en maak zeker een afspraak wanneer je kwaliteits-gereedschap wilt bemachtigen, gemaakt door een heel vriendelijke vent!
www.smederijharmstruik.nl

Bushel

Corry Hansen

Wanneer we met bezoekers praten in de mandenmakerij in het Zuiderzeemuseum, komt het vaak voor dat men naar de herkomst van de manden vraagt die we hebben staan. Vooral de ronde lage manden die op elkaar gestapeld staan, trekken wel de aandacht. Wanneer ik vertel dat dit oogstmanden zijn die met fruit als inhoud vervoerd werden naar de veiling en vandaar naar de afnemer, is men wel geïnteresseerd. Alleen de naam van de mand: bushel, komt bij het publiek niet bekend voor. Het woord bussel is dan ook geen

Nederlands woord maar komt uit het Engels.

Oorspronkelijk is het een inhoudsmaat, bu. of bsh. genaamd en werd gebruikt op termijnmarkten voor graan en gerst enz. Via Engeland kwam deze term ook naar Amerika en naar Engelse grondgebieden zoals de Bahama's.

Uiteindelijk ging de term bushel via goederenmarkten over op de verpakking waar een bepaalde hoeveelheid producten in zaten. Voor fruit, waaronder kersen en bessen werd die term gebruikt om de inhoud en grootte van de manden aan te duiden, zoals bijvoorbeeld de kwart, de halve en de hele bushelmand.

De grootste markt in Engeland was Covent Garden in Londen, een van de

bekendste markten van Londen. Dit was in de eerste plaats een plek om groenten en fruit te kopen. Dit terrein van 40 hectare behoorde ooit toe aan het convent van St. Peter's, in Westminster, dat hier een moestuin onderhield.

De kerk, waarvan de bouw begonnen is in 1200, is gereed gekomen in 1506, en vormt nog steeds de westelijke kant van "de Tuin". De zuidkant werd gedurende vele jaren omsloten door een blinde muur die de tuin van Bedford House begrensd. Hierlangs liep een bommenrij.

De markt begon heel eenvoudig in 1656 toen de hertog van Bedford verschillende tijdelijke kraampjes liet bouwen in de tuinen van Bedford House, zijn huis in Londen. In 1670 kreeg de hertog een vergunning van Charles II om elke dag een markt te houden, behalve op zondag en Kerstmis.

De hertog verkocht de vergunning kort daarna en tegen 1700 was er een regelmatige driewekelijkse markt met fruit, groenten, bloemen, wortels en kruiden uit permanente winkels die tegen de tuinmuur waren gebouwd.

De markt groeide en werd een overslagmarkt waar veel groente en fruit werd verhandeld en verder in het land werd verkocht. Door de uitvinding van de Fransman Nicolas Appert (1749 – 1841) die de conservering van groente en fruit in pot en blik uitvond, begon men in Engeland een jamfabriek, die op grote schaal ging produceren.

Door een Nederlandse handelaar werden een paar potten met jam meegenomen naar Nederland en zo ontstond het idee om ook in de Betuwe een jamfabriek te beginnen. Deze fabriek is in 1888 geopend. Daardoor was er niet alleen meer fruit nodig in eigen land voor de inmaak van jam, maar ook in Engeland en Duitsland kwam meer vraag naar vooral fruit uit de Betuwe en ook de IJsselstreek.

Als antwoord op de vraag breide men het areaal van fruitbomen uit en als gevolg daarvan werd voor vervoer gebruik gemaakt van bushels, in Nederland bussels genoemd. Er werden daarom in die tijd in de Betuwe heel veel bussels gevlochten in verschillende maten. De manden waren allemaal precies op maat, want ze werden voor het vervoer gestapeld. Eerst werden de volle manden met fruit in wagens naar de veiling gebracht. Daar werd de prijs bepaald en ging de vracht naar de rivier in het ruim van een schip richting Rotterdam.

Bussels op transport naar de markt

Daar werden ze overgestapeld voor vervoer naar de markt in Londen.

Het werd een sport voor de sjouwers op de markt om zo veel mogelijk bushels op het hoofd te stapelen, om ze snel over de markt te vervoeren

De pluk van de kersen was indertijd heel arbeidsintensief. Namelijk alle bomen waren hoogstam. Halfhoog- of struikvorm kwam praktisch niet voor. De ladders voor de pluk van kersen- en ook appelbomen waren wel tot 40 à 50 sporten hoog en soms werd de leer zelfs op een wagen gezet om maar hoog genoeg te komen. Er gebeurden dan ook veel ongelukken. Veiligheidshalve stond men wel met een been door een sport van de ladder heen voor extra stabiliteit.

Een voormalige plukker, dhr. Van M. vond 't geen probleem om op die hoge ladders te klimmen, maar zei er achter aan: "Maar nou zou ik 't niet meer doen." Bij het kersenplukken had men een voorplukker, een man die goed kon plukken, en die riep als de hoenderikken (fruit verzamelmanden) uitgegoten moesten worden. Dan kwam iedereen van zijn ladder af om de manden te legen in de bussels. Er werkten in zo'n periode veel mensen in de boomgaarden. Ik schreef hier al

eerder over bij beschrijving van de hoenderik.

Een volgende keer zal ik de bussel beschrijven voor het bulletin.

Informatie voor dit artikel is gevonden o.a. in het boek "Een jongen van het dorp aan de rivier" van Chris van Esterik en Wikipedia.

Wilgentenen en voedselbos

Hans Meuleman

De opnames van KRO/NCRV voor het programma "Binnenste Buiten" in de Biologische tuin met Voedselbos zijn uitgezonden op donderdag 10 februari. Het programma is nog te zien op uitzending gemist of via hun website.

Jac de Cock heeft met zijn medewerking aan het programma "Binnenstebuiten" een lans gebroken voor de toepassing van wilgentenen en takken in moestuin en permacultuur. Hij laat op een boeiende wijze zien hoe

je een verhoogd moestuinbed kunt maken.

Met hulp van zijn enthousiaste vrijwilligers heeft hij landschapsbeheer gerealiseerd in gemeente Cuijk, door noodzakelijk snoeiwerk aan knotwilg, bruikbaar materiaal verzameld en een plan gemaakt voor eenvoudig aan te leggen verhoogde moestuinbedden.

Hiermee liet hij de veelzijdigheid zien van wilg als natuurlijk bouw materiaal goed tot zijn recht komen en liet hij ook de verbindende factor van wilgentenen tussen mensen onderling en mens en natuur op een subtiele wijze zien.

Voor wie zich wil laten inspireren door de uitvoering van verhoogde moestuinbedden, die kan het kro-ncrv artikel van Wille Brusse lezen op <https://binnenstebuiten.kro-ncrv.nl/buitenleven/waar-een-wilg-is-is-een-weg>

De Tochtstoel van Koningin. Wilhelmina

Koos Rauws

De Tochtstoel van Koningin Wilhelmina en/of Prins Hendrik heeft het model van een gevlochten badstoel, maar de dikke stoffering is niet geschikt om de stoel buiten in de regen te laten staan. Ook de zeeg tussen de pootjes aan de voorkant draagt niet bij om het wegzakken in het Hollandse mulle zand te voorkomen. Deze Tochtstoel zal in huis of serre of op de veranda gebruikt zijn.

Herkomst

Gezien de afbeelding die onder de zitting is aangebracht, is de stoel door de Firma Ferd. van Vliet uit Den Haag geleverd. Blijft de vraag of de stoel ook is gevlochten door Fa van Vliet. Deze gerenommeerde firma was wel degelijk hiertoe in staat.

Reeds in 1871 werd een Nationale Wedstrijd gehouden door de Vereniging ter bevordering van Fabriek- en Handnijverheid. De inzendingen van de Firma Ferd. van Vliet leverde een zilveren medaille op.

De 42-jarige werkman W. F. Bosman maakte een tenen tochtstoel en een rotting tochtstoel. Hier werd het verschil getoond tussen de materialen wilgenteen en rotan. Het predicaat "Koninklijk" is verkregen in 1890. Maar er waren reeds generaties mandenmakers vóór 1790. Je zou alleen verwachten dat een bestelling van het Koninklijk Huis rond 1900 in het luxueuzere rotan zou worden uitgevoerd.

Koningin Wilhelmina was in 1901 getrouwd met Prins Hendrik, Hertog van Mecklenburg-Schwerin (geboren in Schwerin, in 1876, overleden in Den Haag in 1934). Schwerin ligt nabij het Oostzeestrand en Rostock, waar Wilhelm Bartelmann vanaf 1882 bekend is geworden door het maken en verhuren van de gevlochten strandstoelen met overkapping.

Wilhelm Bartelmann werd in 1896 tot Hof-Korbmacher benoemd door de Großherzog Mecklenburg-Schwerin. In vergelijking met de Hollandse Badstoelen zien we enkele afwijkingen die rond 1900 terug te vinden zijn op de Oostzeekust

Deze Tochtstoel heeft aan de voorkant een “zeeg” en een “dambordpatroon” in het vlechtwerk, wat in Holland zeer ongebruikelijk is. Een enkele keer gezien in Scheveningen.

De gestreepte bekleding aan de binnenkant kwam ook op het Hollandse strand voor, maar de gecapitonnerde bekleding inclusief de armleggers is uitzonderlijk. Dat geldt ook voor de stukken passement met kwasten die aan de ophaalbare luifel en bij de stoelzitting hangen.

Het (gesloopte) opklapbare voetenbankje zullen we aan de Hollandse kust niet tegenkomen. Bij het “dambordpatroon” wordt de inslag telkens “vóór twee staken áchter twee staken” gelegd.

Als men nu dezelfde hoogte heeft bereikt als de staken uit elkaar staan dan verspringt men weer zodat de inslag op de plaats waar die eerst vóór de staken kwam, nu áchter de staken komt en waar die eerst áchter de staken kwam, nu vóór de staken komt. Zodoende krijgt men mooie vierkante blokken. De inslag moet dan wel flink met een slagijzer worden aangeslagen

Themadag mandenvlechten en stoelenmatten Eynderhoof op zondag 26 juni in Nederweert

Astrid Kinebanian

Ieder jaar wordt er door de vlechters van Eynderhoof op de laatste zondag van juni een themadag mandenvlechten en stoelenmatten georganiseerd. Dit jaar willen we er na alle Corona beperkingen een heel speciale dag van maken.

Alle mogelijke vlechttechnieken zullen worden gedemonstreerd. Bezoekers (volwassenen en kinderen) krijgen gelegenheid zelf te vlechten, zodat diegenen die nog nooit gevlochten hebben het vlechten met wilgentenen, pitriet en/of stro kunnen ervaren. De volgende technieken zullen worden gedemonstreerd:

- Vlechten met grauwe teen
- Vlechten met witte teen
- Fijnscheenwerk
- Vlechten met berkenbast
- Vlechten met pitriet
- Vlechten met stro
- Stoelenmatten met rotan en met biezen
- De kinderen kunnen een klein mandje

van pitriet maken en de volwassenen kunnen een mezenbolhouder maken of een gevlochten plantensteun. Er is een expositie van bijzondere manden, gevlochten met grauwe teen en een bloemenvrouwje (Wiesje) gevlochten van teen.

Speciale aandacht wordt gegeven aan de fijne mandjes gevlochten van witte geschilde en geschaafde teen (het fijnscheenwerk). Een vlechttechniek die nog slechts door een klein aantal vlechters in Nederland en België wordt beoefend. Het vlechten met pitriet en stro wordt eveneens gedemonstreerd, en kinderen kunnen iets van stro uitproberen. Bijzonder zijn ook de zogenaamde spoormandjes, gevlochten van pitriet

Op Eynderhoof is het op de zondagmiddagen altijd heel gezellig en meestal is er muziek. Ook wordt er heerlijke vlaai en koffie en thee geserveerd, evenals andere dranken

Eynderhoof is een openluchtmuseum waar iedere zondag van april tot en met oktober oude ambachten worden gedemonstreerd, zoals houtsnijden, klompen maken, planken zagen, bierbrouwen, boekdrukken, spinnen, kantklossen, weven, pottenbakken en nog veel meer. (Zie daarvoor de website) De tuin is ook zeer de moeite waard.

Wij hopen veel belangstellenden zondagmiddag 26 juni te ontvangen op onze speciale vlechtersdag.
Openluchtmuseum Eynderhoof
<https://Eynderhoof.nl>
Milderspaat 1 6034PL Nederweert-Eind, 0495 626507

Geopend van 1 april t/m 31 oktober elke dinsdag-, woensdag-, en zondagmiddag van 13.00 tot 17.00 uur.

Van 1 augustus t/m 31 oktober is het museum ook op donderdagmiddag open

Werkbeschrijving voor het vlechten van een uiltje van wilgenteen

Jos van Aarle

De bedoeling is een karikatuur te maken van een Ransuil, een Steenuil kan natuurlijk ook, maar die is korter en meer gedrongen van uiterlijk en mist de oorpluimen.

Totale hoogte 27 cm.

Maximale breedte 13.5 cm.

Materiaal:

15 tenen dunne tenen van 100 cm lang.

Handje teen van 40-50

Handje teen van 30.

Houd het aan de ruime kant, want er gaat meer teen in dan je verwacht.

Begin bij de kop. Steek tweemaal drie, de langste tenen in elkaar en vlecht met twee twijgen van 50 driemaal rond het kruis zet daarna alle staken apart. Het begin is als een holvormig kommetje. Al gauw een touwtje of een elastiek om de staken zetten om het gewenste model te krijgen.

Doorgaan met paren en het model iets wijder maken. Het is al gauw nodig de staken te verlengen en er een staak bij te steken om een ongelijk aantal te krijgen.

Als de kop gereed is, afwerken met een kim en de borst en de rest van het lijf matten. Voor de buik naar buiten werken en daarna weer naar binnen. Onderkant afwerken met een rand 'Twee achter één.'

Waar de kop overgaat in de romp, stevige tenen insteken in de kim voor het maken van de vleugels. Trek die tenen tijdens het dichtvlechten met doorgaande teen, achterwaarts, zodat er model ontstaat.

Als je de tenen ver genoeg dóór laat steken, blijft de uil staan, zonder om te vallen.

Een staartje zoals op de afbeelding is dan niet meer nodig.

Voor de snavel, een teen doorhalen, van boven naar beneden en met een korte hoek naar voren trekken. Herhaal dit ook overdwers. Met het allerkleinste en dunste teentje het snaveltje dichtvlechten.

Voor de oorpluimen, een teen insteken en weerskanten ophalen, zodat een 'kram' ontstaat. Hier tussenin een kort teentje bijsteken en dichtvlechten.

De ogen zijn van een schuin afgesneden vliertak.

De uil met teen vastbinden op een tak en de pootjes zijn daarbij ook gereed.

Vlechtwerk uit de Romeinse tijd

Hans Meuleman

Vlechtwerk heeft een lange geschiedenis en uit de oudheid duiken bij tijd en wijle nieuwe vondsten op van gevlochten voorwerpen. Soms is het ook wel leuk om wat oudere vondsten nogmaals in de schijnwerpers te zetten.

Over een zo'n vondst gaat dit stukje. Het betreft hier voorwerpen die uit de eerste helft van de tweede eeuw van onze jaartelling stammen. Ze maken deel uit van de ontdekkingen uit 1960 in een grot in Israël. Vanwege een grote hoeveelheid papyrusdocumenten heeft de grot de bijnaam gekregen "Cave of the Letters". Maar naast geconserveerde papyrusrollen en brieven met contract-teksten en religieuze teksten zijn er ook talrijke andere zaken gevonden.

Het blijkt te gaan om uitzonderlijk goed bewaarde voorwerpen van een groep die met een groot deel van hun bezittingen hun toevlucht heeft genomen in een ravijnen- en grottenstelsel na de Bar Kochba-opstand rond 135 na Christus. De opstand is door de Romeinse overheerser hardhandig neergeslagen.

Wat er met de mensen is gebeurd, is ongewis. Doch na zo'n 1800 jaar bieden ze een spectaculair zicht op normale gebruiksvoorwerpen. De expeditie werd geleid door Yigael Yadin. Hij heeft alle vondsten laten

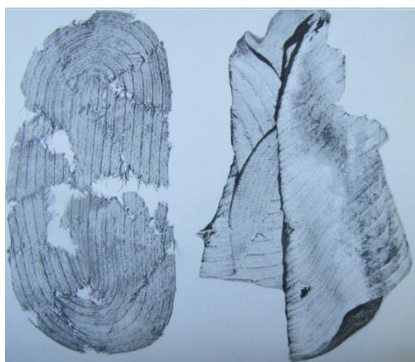
fotograferen en conserveren. Dit alles is in een boekverslag gepubliceerd. De vondsten zijn nog te bewonderen in Jerusalem.

Vanuit het oogpunt van vlechtwerk zijn er vier voorwerpen voor ons interessant: een opgerold biezenmatje, een palmbladen tas, een opgerold vogelvangnetje - uitgerold had het een omvang van ca. 4 x 6 meter- en een tenen mandje dat geheel bedekt was met vleermuismest. Dit laatste is er waarschijnlijk de oorzaak van dat de bovenkant van het mandje niet goed bewaard is gebleven.

Hoewel het heel bijzonder is om een draagmand/tas van 200 jaar oud te vinden, wordt hieraan in het boek helaas helemaal geen aandacht besteed.

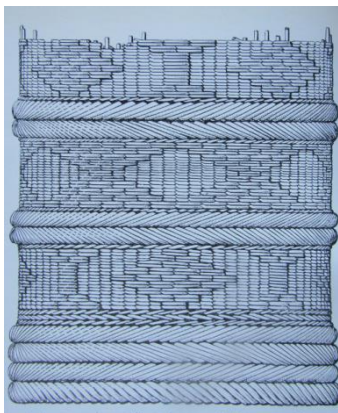
Draagmand van palmblad uit 135 CE
(bron Bar Kochba)

Biezen mat links uitgerold, rechts zoals gevonden (bron Bar Kochba)

Gevonden mandje of cista

Details van de ingevlochten decoraties van het mandje

Detail bodem van de cista

Cista

Dit zijn meestal cilindrische tenenmandjes met een deksel. Deze zijn veelvuldig gebruikt voor het opslaan van papyrusboekrollen. In de context van de gevonden documenten in de grot, is het aannemelijk dat het gevonden mandje ook boekrollen heeft bevat, al zijn er geen sporen van papyrus geconstateerd.

Helaas is de exacte grootte van dit mandje niet gegeven. Op basis van een foto van een verzameling van enkele de geëxposeerde voorwerpen, waaronder de tas en een spiegeltje, romeinse sleutels en het tenen mandje, is een schatting te maken van de maten. De doorsnede 20-30 cm en de hoogte 30-45 cm.

De bodem is opgezet met 2 maal 6 bodemstekken en zo'n 72 staken. Hierbij lijken de bodemstekken ongeveer 8 mm dik te zijn. De bodeminslag, de diverse kimmén en staken lijken tot ca. 4 mm dik te zijn, terwijl de inslag zo'n 2 mm dik lijkt.

Een detailfoto van de museumexpositie van mand en cista. De inslag van de wanden heeft een hoogte van 60 inslagen en de diverse kimmén lijken over 4 staken te gaan in twee richtingen; een kim linksom en een kim rechtsom. Een deksel is niet teruggevonden en helaas is de bovenrand grotendeels vergaan, zodat de eindafwerking onbekend is gebleven.

Ook in Pompeï zijn dergelijke soortgelijke mandjes gevonden. Dergelijk Romeins vlechtwerk werd vaak uitgevoerd met zeer fijne wissel waarbij een doorsnede van 1 mm niet ongebruikelijk was.

De expeditieleider Yigeal Yadin wilde graag de mening van lokale ambachtslieden weten, temeer omdat bijvoorbeeld het type draagmand van palmblad nog steeds wordt gebruikt.

De lokale mandenvlechters uit de jaren zestig gaven, naar zijn zeggen, aan dat het een meesterlijk werkstuk was en dat zij een dergelijke kwaliteit niet meer konden leveren. Maar of dit de

motieven betrof, de fijnheid van het
werkstuk of de verwachte langdurige
tijdsbesteding voor de vervaardiging.
weet ik niet

Een stenen voorbeeld van zo'n mandje wordt is te zien op een detail-afbeelding van een beeldengroep. Daarin is een soortgelijke cista in marmer uitgehouwen.

Detail van de “Toro Farnes” uit de Thermen van Caracalla in Rome (foto Artiom Cullin; bron La vannerie dans l'Antiquité Romaine, 2010, Jean Béra

Verleden jaar heb ik wilgenteeën van Nico Burggraaf langs het oude hek in de voortuin gezet. De wortels zijn 100% aangeslagen en de teen is verder gaan groeien. (Zie Vlechtbulletin juni 2021 Nr 67 p 13).

Dit jaar, medio februari was het vlechten van de schuine twijgen aan de beurt. Dat viel niet mee. In de eerste plaats werden de zijscheuten van de stam afgeknipt op een klein stukje na. Dat gaf een helderder beeld. Zie de afbeelding hierboven.

De takken werden op de gewenste hekhoopte horizontaal gebogen. Eerst alle takken die linksaf hingen en daarna alle takken die rechtsaf hingen. De lengte werd niet ingekort. De rechtopstaande takken bleven rechtop voor latere hoge knotwilgjes, maar het waarschijnlijk moet hieruit gedund worden zodat slechts 1 op de 4 overblijft.

Mooi idee, maar het was niet doenlijk alles in bedwang te

houden. De oplossing was om slechts 3 takken samen te binden en nabij de toppen nog een keer, maar dan ook vastgemaakt aan het oude tuinhok. Dat was de oplossing. Zie de afbeelding beneden.

Nu in het voorjaar maar laten uitlopen en diktegroei laten gebeuren zodat de vorm gefixeerd wordt. In de loop van het jaar kan de buiging links of rechts nog eenvoudig gecorrigeerd worden zodat er mooie ruiten ontstaan.

Voor het gemak heb ik computer tape gebruikt omdat het uiterst dun is en sterk.

Ook dit jaar werd weer getekend door de Corona-crisis. Alle vlechtgroepen en cursussen hadden in de winter hun activiteiten moeten staken en voor het voorjaar zag de situatie er al niet veel beter uit. De ledendag werd uitgesteld tot in juli en dat bleek achteraf een goede keuze. Het besmettingenniveau was begin juli op het laagste niveau van 2021. Daardoor konden we toch een fijne en veilige bijeenkomst hebben in het ruim opgezette gebouw van de Tuinen van Appeltern. De opkomst was hoog en na het officiële gedeelte werden de vele zithoekjes in de tuinen al snel gevuld met groepjes vlechters die aan het bijpraten waren. En de drie nieuwe bestuursleden die in 2020 al aangetreden waren (Vincent, José en Laura) konden nu eindelijk acte de présence geven. Helaas kon er in de herfst al niets meer georganiseerd worden door de oplopende besmettingen.

Toch bleven we als vereniging niet onzichtbaar. De Craftscouncil vroeg ons om met een aantal vlechters mee te doen met de Dutch Design Week in Eindhoven. Het was allemaal kort dag en het viel niet mee om het rond te krijgen, maar het is wel gelukt. Diverse impressies ervan hebben uitgebreid in het winterbulletin gestaan. Ondertussen werd er door enkele bestuursleden verder gewerkt aan de website. Een basisversie kon net voor de Design week de lucht in gaan, maar de geplande uitbreiding leverde nieuwe technische complicaties op waardoor de verdere invulling helaas weer uitstel opliep. Daarnaast diende het bestuur op zoek te gaan naar maar liefst vier kandidaat-bestuursleden wegens het vertrek van de vier "oude" leden in 2022. Of alles toch gelukt is, weten we bij de voorjaarsvergadering

---

Workshops en Cursussen

Lesgevers kunnen hun workshops en cursussen doorgeven aan alchemilla@live.nl, dan plaatsen we die hier graag.

GCV Mandenvlechten, Keerbergen, België // Lieve Lieckens

zowel voor beginners als gevorderden (NL, FR en ENG)

- vrijdag 25 maart / zaterdag 26 maart
- vrijdag 15 april / zaterdag 16 april
- vrijdag 22 april / zaterdag 23 april
- vrijdag 13 mei / zaterdag 14 mei
- vrijdag 20 mei / zaterdag 21 mei
- vrijdag 17 juni / zaterdag 18 juni
- vrijdag 24 juni / zaterdag 25 juni

Info: www.mandenvlechten.be

Vlechterij 't Wilgennest, Veldhoven

Zaterdag 2 april Looping rond takken en stenen

Zaterdag 16 april Wandhanger van wilg, biesen, sisal en raffia

Zaterdag 30 april Vlechten met papiergaren

Zaterdag 14 mei Vlecht je eigen lamp

Zaterdag 28 mei Wandhanger van wilgenbast

Zaterdag 11 juni Hexagonaal vlechten,

Zaterdag 25 juni Vlecht je eigen tuinlamp

Weaving in the Garden Zomer Vlechtacademie:

Donderdag tot en met zaterdag 28-30 juli

Donderdag tot en met zaterdag 4-6 Augustus

Donderdag tot en met zaterdag 11-13 Augustus

Donderdag tot en met zaterdag 18-20 augustus

Donderdag tot en met zaterdag 25-27 augustus

Info: www.wilgennest.nl

Activiteiten

April

23/24 april

Open atelier, Vlechterij 't Wilgennest

Mei

21 mei

21/22 mei

Ledendag Scouting landgoed Zeewolde

Pilefestival Hygum Hiemstavns Gard Denemarken

www.pileforeningen.dk

26-29 mei

Markt en workshops, Bouxurulles, Vogezen, Frankrijk

www.saulaboux.fr

Augustus

? augustus

Fête de Vannerie, Vallabregues, Frankrijk

September

16-18 september

? september

Korbmarkt, Lichtenfels, Duitsland, www.korbmarkt

Saul en vie, Montquitin, België, www.saulenvie.be

24-25 september

Ambacht in Beeld, Amsterdam

www.ambachtinbeeldfestival.nl

Oktober

2 en 3 oktober

Fira dell cistell, Markt, Salt, Gerona, Spanje

<https://www.firadellcistell.cat/>

? oktober*

Biennale de Vannerie Frankrijk, Reilly, Oise, Frankrijk

www.vannerie.reilly.fr/

21-23 oktober

Slag om Grolle. 17^e eeuwse re-enactment spektakel met oude ambachten naast het strijdtoneel.

* exacte datum nog niet zeker

Weet je zelf evenementen in binnen- of buitenland stuur de gegevens dan door aan alchemilla@live.nl.

Cursusleiders

Opgeven nieuwe cursusleiders: mieke@wilgennest.nl of tel: 06-21828312

Verdere gegevens over cursussen en workshops: opvragen bij de cursusleiders zelf.

Piet Antonis, Bergeijk	06-22308588	
Lydia Bamps, Geetbets (Be)	+32 (0)477-330250	www.mandenmakerijcattelant.be
Jeanny Bouwen, Geel (Be)	+32-(0)14-220946	www.deratelaar.be
Johnny Ceyskens, Lummen (Be)	+32 (0)495-873003	www.wilgen.be
Jac de Cock, Stevensbeek	0485-382570	jac_de_cock@hotmail.com
Harry Enzerink, Hengelo	06-21966155	h.enzerink@hotmail.com
Jannie Hakman	06-11076447	www.vlechterijvinkenslag.nl
Rob van Hernen, Hattem	06-30201117	korfinkershop.eu
Ton Kooijmans, Schijndel	073-5476496	tonkooijmans@gmail.com
Lucienne Kramer, Enkhuizen	0228-318622	hansenluciennekramer@ziggo.nl
Mieke Langenhuizen, Veldhoven	06-21828312	www.wilgennest.nl
Peter Lavrijssen, Reusel	0497-643712	peterlavrijssen@hetnet.nl
Gerda Legrand, Kluisbergen (Be)	+32 (0)472-364763	www.vlechtatelier.be
Lieve Lieckens, Keerbergen (Be)	+32 (0)486-455507	www.mandenvlechten.be
Barbara Mahler, Dwingeloo	06- 16650989	www.detakkenvrouw.nl
Ingrid Reinhoud, Maastricht <u>stro</u>	06-506 13000	www.ingrids-handen.nl
Hendrik Ruitenbeek, Herveld Zuid	06-36449925	hendrik.ruitenbeek@tele2.nl
Stichting 'T Riem, Horssen Piet Coppens, Jozef Wiegers	0487-541501	www.hetriem.nl
José Schilder en Jan de Vos, Zuidschermmer	072-5038123	www.mandenmakerij.nl
Piet-Hein Spieringhs, Driebergen- Rijsenburg	0343-756348	www.vlechterij.nl
Truus Stol, Ingen	0344-602856	fruithofje@xs4all.nl
Rien Stuijts, Zundert	06-49628425	www.destoelenmatter.nl
Rob Triest, Schokland <u>stro</u>	06-20383448	irtriest@hotmail.com
Anja van de Veer, Dalen Mudz Vlechtwerk	06-1045 1371	www.mudz.nl
Ineke Visser, Ammerstol	0182-352913	www.wilgenteenvlechten.nl
Henk Ziel, Raalte	06-22563020	henkziel100@gmail.com
Museum Eynderhoof, Nederweert- Eind	06-16779805	astridkinebanian@gmail.com
Nat.Vlechtmuseum, Noordwolde	0561-431885	www.noordwoldevlechtdorp.nl

www.vlechters.nl

Schilijzers in productie bij de smid